

Plan wynikowy z wymaganiami edukacyjnymi przedmiotu geografia zakres podstawowy dla klasy drugiej szkoły ponadpodstawowej

Lp.	Temat	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca)	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna)	Wymagania rozszerzające (ocena dobra)	Wymagania dopelniające (ocena bardzo dobra)	Wymagania wykraczające (ocena celująca)
Dział 1. ZMIANY POLITYCZNE I GOSPODARCZE NA MAPIE ŚWIATA						
1.	Polityczna mapa świata	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa aktualną liczbę państw świata – omawia na mapie aktualny podział polityczny państw świata – wyjaśnia znaczenie terminu <i>państwo</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest terytorium państwa – wyjaśnia pojęcia: <i>enklawa, eksklawa, terytorium zależne</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje na podstawie mapy politycznej przykłady enklaw, eksklaw i terytoriów zależnych na świecie – wskazuje na mapie największe i najmniejsze państwa na świecie, korzystając z danych statystycznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia znaczenie wielkości państwa i jego położenia geopolitycznego – wskazuje różnice w ustrojach państwa – omawia wpływ położenia Polski na jej rozwój społeczno-ekonomiczny 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo posługuje się terminologią geograficzną – wyjaśnia szczególną sytuację polityczną Antarktydy – omawia znaczenie ustroju państwa w jego rozwoju społeczno-ekonomicznym
2.	Kształtowanie się mapy politycznej świata po II wojnie światowej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia zmiany na mapie politycznej świata w połowie XX w. – wskazuje na mapie mocarstwa kolonialne 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>kolonializm, mocarstwokolonialne, dekolonizacja</i> – omawia zmiany na mapie politycznej Europy i Azji w drugiej połowie XX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie obszary kolonialne krajów europejskich w połowie XX w. – wymienia przyczyny rozpadu systemu kolonialnego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia wpływ kolonializmu i jego rozpadu na państwa europejskich i będące koloniami – wyjaśnia zróżnicowanie struktur ludnościowych, migracje ludności, występowanie konfliktów zbrojnych i dysproporcje w rozwoju państwa, jakie zachodzą w wyniku kolonializmu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – analizuje mapę polityczną Afryki, wskazując dawne obszary wpływów mocarstw kolonialnych – wskazuje i omawia obszary poza Afryką objęte dekolonizacją na świecie – wymienia i wskazuje na mapie państwa i ich stolice powstałe po II wojnie światowej – uzasadnia prawo każdego człowieka do życia w wolnym kraju
3.	Obszary integracji i dezintegracji we współczesnym świecie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia <i>integracja</i> i 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje przyczyny i skutki procesów integracyjnych i 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie przykłady obszarów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje historyczną i współczesną mapę 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dokonuje prognozy zmian na mapie

		<i>dezintegracjapolityczna</i> , podaje przykłady tych procesów na świecie	dezintegracyjnych na świecie – omawia różnice pomiędzy integracją polityczną a gospodarczą – wymienia najważniejsze organizacje międzynarodowe	integracji i dezintegracjapolitycznej i gospodarczej – tłumaczy, czym są organizacje międzynarodowe oraz pozarządowe i je charakteryzuje – wyjaśnia pojęcia: <i>nacjonalizm</i> , <i>fundamentalizm</i> , <i>separatyzm</i>	polityczną, omawia zachodzące na niej zmiany – analizuje tekst źródłowy, dokonuje analizy SWOT	politycznej świata związanych z procesami dezintegracyjnymi i integracyjnymi – wyszukuje informacje dotyczące omawianych procesów – potrafi dokonać analizy, wskazać czynniki i konsekwencje zachodzących procesów integracyjnych i dezintegracyjnych na świecie – bierze czynny udział w dyskusji, podaje trafne argumenty
4.	Unia Europejska	Uczeń: – wymienia najważniejsze etapy powstawania UE – wymienia państwa i stolice należące do UE	Uczeń: – podaje przyczyny i etapy powstania UE – wskazuje na mapie politycznej Europy państwa należące do UE	Uczeń: – omawia skutki wejścia Polski do UE – wskazuje na mapie politycznej Europy państwa należące do UE i ich stolice	Uczeń: – opisuje system instytucjonalny UE – tłumaczy, czym jest strefa euro i strefa Schengen – przedstawia skutki integracji w ramach UE, ze szczególnym uwzględnieniem Polski	Uczeń: – analizuje rolę UE na arenie międzynarodowej – prognozuje dalsze etapy rozwoju państw w ramach UE – bierze czynny udział w dyskusji, podaje trafne argumenty – korzystając z własnego doświadczenia podaje przykłady zmian, jakie zaszły w Polsce od czasu wejścia do UE
5.	Konflikty zbrojne i terroryzm	Uczeń: – wyjaśnia pojęcia: <i>terroryzm</i> i <i>konfliktyzbrojne</i> – podaje przyczyny występowania konfliktów na świecie	Uczeń: – przedstawia źródła wybranych konfliktów zbrojnych na świecie – wskazuje na mapie politycznej świata obszary objęte konfliktami zbrojnym oraz miejsca aktów terrorystycznych	Uczeń: – omawia skutki konfliktów zbrojnych na świecie i aktów terrorystycznych	Uczeń: – przedstawia na wybranych przykładach wpływ mediów na społeczny odbiór przyczyn oraz skutków konfliktów na świecie – wymienia sposoby zapobiegania konfliktom zbrojnym na świecie	Uczeń: – sprawnie posługuje się mapą polityczną świata, wskazując i omawiając miejsca objęte konfliktami zbrojnymi – analizuje różne przekazy medialne odnośnie konfliktów zbrojnych i aktów terrorystycznych

						<ul style="list-style-type: none"> – potrafi wskazać różnice i podobieństwa zależne do źródła informacji – bierze czynny udział w dyskusji, podaje trafne argumenty
6.	Mierniki rozwoju gospodarczego państw świata	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia czynniki wpływające na dysproporcje w rozwoju społeczno-gospodarczym państw świata – definiuje PKB i PKB <i>per capita</i>, HDI, HPI – wskazuje kraje o różnych wartościach PKB na podstawie mapy – odczytuje z mapy wielkość PKB dla Polski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje czynniki wpływające na dysproporcje w rozwoju społeczno-gospodarczym państwa świata – podaje przykłady państw o najwyższej i najniższej wartości PKB – wskazuje na mapie kraje słabo, wysoko i średnio rozwinięte 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia PKB nominale od PKB realnego – charakteryzuje dochód narodowy brutto – omawia zróżnicowanie HDI, HPI, PKB na świecie – korzystając z map tematycznych wskazuje miejsca na Ziemi, gdzie warunki przyrodnicze utrudniają rozwój społeczno-gospodarczy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje państwa świata pod względem różnych mierników rozwoju gospodarczego świata – omawia konsekwencje społeczno-gospodarczego zróżnicowania państwa świata – formułuje prawidłowości odnośnie zależności pomiędzy poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego państw a długością i jakością życia mieszkańców 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia sposoby udzielania pomocy państwom o najniższym poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego – podaje trafne argumenty w dyskusji – ocenia skuteczność pomocy w postaci „ryby” i „wędkii” w rozwiązywaniu problemu głodu na świecie – proponuje działania zmierzające do zmniejszenia dysproporcji w rozwoju społeczno-gospodarczym państw świata
Dział 2. PROCESY DEMOGRAFICZNE						
1.	Liczba ludności świata i jej zmiany	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje przybliżoną liczbę ludności świata – wskazuje tendencję zmian – definiuje pojęcie <i>demografia</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – analizuje liczbę ludności świata i jej zmiany na podstawie danych statystycznych i wykresów – definiuje współczynniki urodzeń, zgonów i przyrostu naturalnego – definiuje pojęcia <i>rewolucjaagrarna, przemysłowa</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia przyczyny zmian ludności świata – oblicza współczynniki urodzeń, zgonów i przyrostu naturalnego – analizuje zróżnicowanie przestrzenne współczynników urodzeń, zgonów i przyrostu naturalnego na świecie na podstawie map 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia skutki wysokiego i niskiego współczynnika przyrostu naturalnego na świecie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje prognozy zmian liczby ludności świata
2.	Rozmieszczenie ludności	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:

	na świecie	<ul style="list-style-type: none"> – definiuje pojęcia: <i>ekumena</i>, <i>subekumena</i> i <i>anekumena</i> – wymienia czynniki rozmieszczenia ludności na świecie – wskazuje obszary największej koncentracji ludności na świecie – definiuje wskaźnik gęstości zaludnienia 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje czynniki rozmieszczenia ludności – oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia w różnych regionach świata 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia prawidłowości w rozmieszczeniu ludności świata – wskazuje obszary o najmniejszej gęstości zaludnienia i podaje przyczyny 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia zróżnicowanie gęstości zaludnienia na świecie na podstawie mapy – podaje przykłady zaludnienia wybranych obszarów na Ziemi wbrew występującym tam barierom osadniczym 	<ul style="list-style-type: none"> – interpretuje różne dane statystyczne i informacje zamieszczone na mapach oraz korzysta w własnej wiedzy w celu wyciągania wniosków odnośnie rozmieszczenia ludności na świecie – wskazuje prawidłowości i przewiduje zmiany
3.	Rozwój demograficzny społeczeństw	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia i charakteryzuje fazy przejścia demograficznego i epidemiologicznego, wskazuje, w którym miejscu znajduje się Polska oraz wybrane państwa świata 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje społeczeństwo na podstawie piramidy płci i wieku 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje piramidę płci i wieku w Polsce, odczytuje z niej najliczniejszą i najmniej liczną grupę wiekową 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje różne fazy przejścia demograficznego i epidemiologicznego – analizuje piramidę wieku i płci w wybranych krajach świata 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje prawidłowości dotyczące rozwoju cywilizacyjnego społeczeństw
4.	Konsekwencje eksplozji i regresji demograficznej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – definiuje pojęcia: <i>eksplozja</i> i <i>implozja demograficzna</i> oraz <i>regres demograficzny</i> – określa przyczyny i następstwa eksplozji demograficznej i regresu demograficznego na świecie – definiuje zastępowalność pokoleń 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa społeczno-kulturowe uwarunkowania zróżnicowania modelu rodziny 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia proces starzenia się społeczeństw, podaje przyczyny tego procesu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia konsekwencje procesu starzenia się ludności – analizuje na podstawie mapy wartość współczynnika dzietności na świecie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – analizuje dane statystyczne – wyszukuje informacje, potrafi dokonać ich analizy, wskazać czynniki i konsekwencje wybranego problemu oraz potrafi zaproponować możliwości jego rozwiązania
5.	Migracje ludności na świecie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>emigracja</i>, <i>imigracja</i> – wymienia rodzaje migracji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje przyczyny migracji ludności – wyjaśnia pojęcia: <i>repatriacja</i>, <i>reemigracja</i>, <i>wysiedlenie</i>, <i>deportacja</i> – wskazuje główne kierunki migracji na świecie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia różnice pomiędzy uchodźcą a migrantem – oblicza saldo migracji i przyrost rzeczywisty i współczynnik przyrostu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia wielki kryzys migracyjny w Europie – dokonuje analizy wartości salda migracji i przyrostu rzeczywistego i współczynnika 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje konsekwencje ujemnego i dodatniego salda migracji

			<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady państw najczęściej wybieranych przez emigrantów – definiuje saldo migracji i przyrost rzeczywisty i współczynnik przyrostu rzeczywistego 	<p>rzeczywistego</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia różnice między państwem emigracyjnym i imigracyjnym 	<p>przyrostu rzeczywistego w różnych państwach</p>	
6.	Spółeczno-gospodarcze skutki migracji	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia różne skutki migracji ludności 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia problemy migrantów – wyjaśnia, czym jest rasizm 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje możliwości rozwiązania problemów migracyjnych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje skutki migracji dla państw emigracyjnych i imigracyjnych – analizuje przyczyny wielkości salda migracji w wybranych państwach 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia informacje dotyczące migracji w regionie zamieszkania oraz porównuje z migracjami w całej Polsce – dokonuje analizy zależności między poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego a natężeniem migracji ludności
7.	Struktura narodowościowa i etniczna współczesnego świata	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – definiuje naród, kulturę – wymienia odmiany ludzkie –wymienia języki świata – definiuje pojęcia <i>rasizm</i> i <i>ksenofobia</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje zróżnicowanie narodowościowe i etniczne współczesnego świata – rozpoznaje na fotografiach odmiany ludzkie – omawia odmiany pośrednie – określa strukturę narodowościową i etniczną w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie rozmieszczenie odmian ludzkich i języków świata – omawia udział poszczególnych odmian ludzkich na świecie – rozróżnia mniejszość narodową, grupę etniczną i społeczność etniczną 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa zróżnicowanie wskaźnika analfabetyzmu na świecie – rozpoznaje różne języki świata 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia skutki dużego zróżnicowania społeczeństwa w danym państwie – podaje przykłady przejawu rasizmu i ksenofobii
8.	Wpływ religii na życie społeczne i gospodarcze ludności świata	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest religia – wymienia główne religie świata 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia zróżnicowanie religijne ludności świata – wskazuje dominującą religię na danym kontynencie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia wpływ religii na rozwój społeczny i gospodarczy państw 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje podobieństwa i różnice pomiędzy religiami świata – rozpoznaje na fotografiach elementy charakterystyczne dla danej religii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dokonuje oceny roli religii w rozwoju państw na wybranych przykładach
9.	Kręgi kulturowe współczesnego świata	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie <i>dziedzictwo kulturowe</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje kręgi kulturowe świata na podstawie mapy i omawia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie i charakteryzuje wszystkie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje podobieństwa i różnice pomiędzy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje pod względem kulturowym

		– omawia, czym jest Lista światowego dziedzictwa kulturalnego i przyrodniczego UNESCO – wymienia kręgi kulturowe współczesnego świata	niektóre z nich – wskazuje na mapie wybrane obiekty będące na Liście światowego dziedzictwa kulturalnego i przyrodniczego UNESCO (w Polsce i na świecie)	kręgi kulturowe współczesnego świata – wskazuje na mapie i charakteryzuje wybrane obiekty będące na Liście światowego dziedzictwa kulturalnego i przyrodniczego UNESCO (w Polsce i na świecie)	kręgami kulturowymi, – omawia wpływ kultury i tradycji na rozwój państw	Polskę oraz wybrany kraj świata – wymienia przykłady krajów jednolitych oraz zróżnicowanych pod względem religijnym i kulturowym, podaje wynikające z tego konsekwencje
10.	Osadnictwo wiejskie i miejskie	Uczeń: – charakteryzuje rodzaje jednostek osadniczych, podaje przykłady	Uczeń: – omawia kryteria podziału jednostek osadniczych w różnych regionach świata – wymienia typy genetyczne kształtów wsi – wymienia funkcje wsi i miast	Uczeń: – omawia i rozpoznaje na mapie typy genetyczne kształtów wsi – omawia polifunkcyjność jednostek osadniczych	Uczeń: – rozpoznaje na zdjęciu lotniczym typy genetyczne kształtów wsi – określa zróżnicowanie poziomu sieci osadniczej na świecie z uwzględnieniem stopnia rozwoju społeczno-gospodarczego państwa – wymienia cyfrowe źródła informacji na temat sieci osadniczej na świecie	Uczeń: – korzysta z cyfrowych źródeł informacji w celu analizy i interpretacji sieci osadniczej na świecie – opisuje jednostkę osadniczą, w której mieszka, wskazuje jej funkcje
11.	Zmiany zachodzące na obszarach wiejskich	Uczeń: – charakteryzuje nowe funkcje wsi – wyjaśnia pojęcie <i>depupulacja</i>	Uczeń: – opisuje na podstawie zdjęć zmiany zachodzące w obszarach wiejskich – na wybranych przykładach omawia zjawisko depopulacji	Uczeń: – wskazuje przyczyny i skutki procesu depopulacji – wymienia i wskazuje na mapie nowe miasta w Polsce	Uczeń: – wskazuje sposoby zapobiegania negatywnym zmianom zachodzącym na obszarach wiejskich	Uczeń: – dokonuje opisu obrazu w celu analizy zmian, jakie zachodziły w rolnictwie na przestrzeni wieków – przeprowadza wywiad ze starszą osobą na temat obserwowanych zmian zachodzących w jednostkach osadniczych – dokonuje analizy danych statystycznych i prognoz dotyczących procesu depopulacji
12.	Procesy urbanizacyjne na świecie	Uczeń: – wyjaśnia pojęcia: <i>urbanizacja</i> ,	Uczeń: – omawia przebieg procesów urbanizacyjnych	Uczeń: – oblicza wskaźnik urbanizacji w różnych	Uczeń: – analizuje zróżnicowanie	Uczeń: – wskazuje przyczyny i skutki zróżnicowania

		<p><i>metropolizacja, deglomeracja, rewitalizacja</i>– wymienia etapy procesów urbanizacyjnych</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia typy zespołów miejskich – wymienia największe miasta na świecie i w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> –wskazuje sposób obliczania wskaźnika urbanizacji – omawia typy zespołów miejskich, podając przykłady 	<p>regionach świata</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje typy zespołów miejskich na podstawie ilustracji – wskazuje na mapach największe miasta na świecie i w Polsce 	<p>wskaźnika urbanizacji w różnych regionach świata– rozpoznaje typy zespołów miejskich na podstawie zdjęć lotniczych i satelitarnych</p>	<p>wskaźnika urbanizacji w różnych regionach świata</p> <ul style="list-style-type: none"> – posługuje się narzędziami informatycznymi w celu zdobycia wiedzy – podaje plusey i minusy życia w dużym mieście
Dział 3. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GOSPODARKI ŚWIATOWEJ						
1.	Zmiana roli sektorów gospodarki wraz z rozwojem cywilizacyjnym	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia czym jest rozwój cywilizacyjny i od czego zależy, – definiuje pojęcie gospodarka i wymienia jej główne sektory. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia główne sektory gospodarki, wskazuje ich znaczenie w rozwoju społeczno-gospodarczym. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia etapy rozwoju cywilizacyjnego z uwzględnieniem roli poszczególnych sektorów gospodarki, wyjaśnia czym jest struktura zatrudnienia, omawia strukturę zatrudnienia w Polsce oraz w wybranych państwach Europy. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje zależność udziału PKB i PKB per capita w poszczególnych sektorach gospodarki od stopnia jej rozwoju, omawia wpływ struktury zatrudnienia na poziom rozwoju społeczno-gospodarczego państwa. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – formułuje prawidłowości dotyczące zależności stopnia rozwoju społeczno-gospodarczego państwa od struktury zatrudnienia, wyjaśnia przyczyny zmian roli sektorów gospodarki w Polsce i na świecie, przygotowuje i przeprowadza ankietę, a następnie opracowuje i przedstawia wyniki.
2.	Procesy globalizacji	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – definiuje pojęcie <i>globalizacja</i> – wymienia płaszczyzny globalizacji na świecie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia płaszczyzny globalizacji – definiuje pojęcia: <i>globaliści, antyglobaliści i alterglobaliści</i> – podaje przykłady procesów globalizacji na świecie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje pozytywne i negatywne przejawy procesów globalizacji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest indeks globalizacji i omawia jego zróżnicowanie na świecie – bierze aktywny udział w dyskusji na temat plusów i minusów globalizacji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia wpływ procesów globalizacji na rozwój lokalny i regionalny – podaje przykłady wpływu globalizacji na codzienne życie – wykonuje analizę SWOT dotyczącą globalizacji i przedstawia jej wyniki
3.	Handel międzynarodowy	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – definiuje pojęcia: <i>eksport, import, bilans handlowy</i> – wymienia głównych partnerów handlowych Polski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, kiedy mamy do czynienia z nadwyżką, a kiedy z deficytem handlowym – wymienia główne kierunki wymiany handlowej – wymienia zasady sprawiedliwego handlu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia czynniki wpływające na rozwój handlu międzynarodowego – charakteryzuje strukturę i kierunki międzynarodowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje strukturę towarową wybranych państw, biorąc pod uwagę ich stopień rozwoju społeczno-gospodarczego – wskazuje czynniki 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – na podstawie danych statystycznych wyciąga wnioski na temat bilansu handlowego i struktury towarowej handlu zagranicznego Polski – ocenia znaczenie

				wymiany handlowej – omawia wybrane zasady sprawiedliwego handlu	ograniczające handel międzynarodowy – podaje przykłady z życia wdrażania zasad sprawiedliwego handlu	wymiany handlowej dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju – wyjaśnia znaczenie zasad sprawiedliwego handlu dla ludności i gospodarki
4.	Gospodarka oparta na wiedzy – społeczeństwo informacyjne	Uczeń: – definiuje, czym jest GWO – gospodarka oparta na wiedzy – wymienia cechy GWO – wyjaśnia, czym jest społeczeństwo informacyjne	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie kapitału ludzkiego w rozwoju GWO – wymienia cechy społeczeństwa informacyjnego	Uczeń: – wyjaśnia, na czym polega działalność badawczo-rozwojowa (B+R) i jaki ma wpływ na rozwój gospodarki – omawia znaczenie społeczeństwa informacyjnego w rozwoju gospodarczym państwa	Uczeń: – omawia mocne i słabe strony polskiej gospodarki w zakresie innowacyjności – omawia skutki rozwijania się społeczeństwa informacyjnego – potrafi bezpiecznie korzystać z internetu	Uczeń: – dokonuje porównania polskiej gospodarki w zakresie innowacyjności z innymi gospodarkami świata – wyjaśnia znaczenie inwestycji w edukację
Dział 4. ROLNICTWO						
1.	Wpływ przyrodniczych i pozaprzyrodniczych czynników rozwoju rolnictwa na strukturę użytków rolnych	Uczeń: – wymienia i omawia funkcje rolnictwa – wymienia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze czynniki rozwoju rolnictwa – wyjaśnia, czym jest struktura użytkowania ziemi	Uczeń: – charakteryzuje przyrodnicze i pozaprzyrodnicze czynniki rozwoju rolnictwa – omawia strukturę użytkowania ziemi na świecie	Uczeń: – omawia wpływ przyrodniczych i pozaprzyrodniczych czynników rozwoju rolnictwa na strukturę użytków rolnych – porównuje użytki rolne w Polsce i w innych krajach	Uczeń: – wskazuje na mapie najdogodniejsze pod względem przyrodniczym warunki dla rolnictwa – podaje przykłady wpływu czynników pozaprzyrodniczych na stopień rozwoju rolnictwa	Uczeń: – wymienia pozytywne i negatywne skutki zmian użytkowania ziemi na świecie – stosuje zdobytą wiedzę w życiu codziennym (np. podczas robienia zakupów)
2.	Produkcja roślinna i zwierzęca na świecie	Uczeń: – definiuje pojęcia: <i>zbiory, plony, chów, hodowla, pogłowie</i> – dokonuje podziału roślin ze względu na ich wykorzystanie – wymienia kierunki chowu zwierząt	Uczeń: – wyjaśnia różnicę pomiędzy rolnictwem samozaopatrzeniowym a towarowym – wymienia typy rolnictwa – wymienia regiony rolnicze świata	Uczeń: – charakteryzuje rolnictwo intensywne i ekstensywne – podaje przykłady – omawia wymagania klimatyczno-glebowe wybranych roślin – wyjaśnia zróżnicowanie pogłowie zwierząt na świecie	Uczeń: – przyporządkowuje rośliny do danej grupy roślin ze względu na ich wykorzystanie – wymienia przykłady zbóż uprawianych na świecie – charakteryzuje regiony rolnicze świata	Uczeń: – wskazuje na mapie świata obszary upraw wybranych roślin i chowu zwierząt – wyjaśnia zależność występowania danych upraw i zwierząt od warunków przyrodniczych
3.	Lasy i gospodarka leśna	Uczeń: – definiuje pojęcia: <i>leśnictwo</i> ,	Uczeń: – omawia zróżnicowanie wskaźnika lesistości w Polsce i na	Uczeń: – wskazuje na mapie zróżnicowanie	Uczeń: – odczytuje i interpretuje dane statystyczne	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie lasów w naszym życiu, opierając

		wskaźniklesistości, gospodarkalesiśna, gospodarkalowiecka, gospodarkarównoważona– wymienia typy lasów i funkcje lasów	świecie – omawia rozmieszczenie różnych typów lasów na świecie – wyjaśnia, czym jest deforestacja	wskaźnika lesistości na świecie oraz rozmieszczenie różnych typów lasów na Ziemi –podaje przyczyny deforestacji na świecie	dotyczące wskaźnika lesistości w Polsce i na świecie – wskazuje prawidłowości w rozmieszczeniu różnych typów lasów na świecie –wskazuje konsekwencje nadmiernego wylesiania na świecie	się na własnych doświadczeniach – omawia zalety zrównoważonej gospodarki leśnej –podaje sposoby zapobiegania nadmiernej deforestacji –podaje przykłady wykorzystania zasobów lasów w życiu codziennym
4.	Wykorzystanie zasobów mórz i oceanów	Uczeń: – omawia zasoby biologiczne mórz i oceanów, definiuje rybactwo, rybołówstwo, akwakulturę, przełowienie	Uczeń: – wymienia główne problemy światowego rybołówstwa	Uczeń: – wymienia plusy i minusy akwakultury – wyjaśnia, czym jest równowaga ekologiczna mórz i oceanów	Uczeń: –wskazuje na mapie najbogatsze łowiska na świecie – charakteryzuje wielkość połowów i spożycia ryb w Polsce i na świecie – analizuje dane statystyczne	Uczeń: –wyjaśnia rozmieszczenie najbogatszych łowisk na świecie – uzasadnia potrzebę spożywania ryb – wskazuje sposoby przeciwdziałania negatywnym skutkom przełowienia – podejmuje świadome decyzje jako konsument, w trosce o dobro środowiska przyrodniczego
Dział 5. PRZEMYSŁ						
1.	Czynniki lokalizacji przemysłu	Uczeń: – definiuje przemysł jako dział gospodarki – omawia podział przemysłu – wymienia funkcje przemysłu i czynniki jego lokalizacji	Uczeń: –omawia udział przemysłu w tworzeniu PKB w zależności od stopnia rozwoju gospodarczego państwa – omawia funkcje przemysłu lokalizacji	Uczeń: –analizuje czynniki lokalizacji przemysłu (przyrodnicze i pozaprzyrodnicze) –omawia wpływ czynników lokalizacji przemysłu na rozmieszczenie i rozwój wybranych działów przemysłu	Uczeń: –wskazuje na mapie świata obszary o dogodnych i niekorzystnych warunkach przyrodniczych dla rozwoju przemysłu – omawia rodzaje lokalizacji przemysłu	Uczeń: –wyjaśnia zmieniającą się rolę czynników lokalizacji przemysłu –przedstawia przyczyny tych zmian –wyjaśnia wpływ rozwoju przemysłu na pozostałe dziedziny gospodarki
2.	Zmieniająca się rola przemysłu we współczesnym świecie	Uczeń: – wymienia etapy rozwoju przemysłu – definiuje pojęcia:industrializacja,	Uczeń: –omawia skutki industrializacji – wskazuje przejawy procesu deindustrializacji	Uczeń: –omawia przebieg i konsekwencje procesów deindustrializacji w wybranych państwach	Uczeń: –uzasadnia rolę procesów reindustrializacji na świecie z	Uczeń: – analizuje wpływ poszczególnych procesów na rozwój społeczno- gospodarczych kraju

		<i>deindustrializacja, reindustrializacja</i>		świata, w tym w Polsce –wskazuje najbardziej uprzemysłowione regiony świata oraz państwa nowouprzemysłowione	uwzględnieniem Europy i Polski	– podaje argumenty za i przeciw procesom industrializacji, deindustrializacji i reindustrializacji oraz zalety i wady przenoszenia produkcji z krajów wysoko do słabo rozwiniętych
3.	Przemysł wysokich technologii	Uczeń: –definiuje przemysł tradycyjny i zaawansowanej technologii – omawia cechy przemysłu high-tech	Uczeń: –przedstawia działy przemysłu zaawansowanych technologii – wymienia etapy rozwoju przemysłu zaawansowanej technologii	Uczeń: –wskazuje na mapie rozmieszczenie przemysłu tradycyjnego oraz przemysłu zaawansowanych technologii na świecie i omawia czynniki jego lokalizacji	Uczeń: –omawia społeczne i gospodarcze skutki rozwoju nowoczesnego przemysłu na świecie	Uczeń: –porównuje cechy przemysłu tradycyjnego oraz przemysłu zaawansowanych technologii – analizuje gospodarcze i społeczne korzyści rozwoju nowoczesnych technologii –podaje przykłady z własnego życia stosowania produktów pochodzących z przemysłu zaawansowanej technologii
4.	Zmiany struktury zużycia energii na świecie	Uczeń: – definiuje pojęcia: <i>energetyka, energiapierwotna i energiatwórcza, surowceenergetyczne</i>	Uczeń: – wyjaśnia różnicę pomiędzy odnawialnymi i nieodnawialnymi surowcami energetycznymi	Uczeń: – wskazuje na mapie świata rozmieszczenie surowców energetycznych i omawia ich wydobycie – wyjaśnia, czym jest struktura produkcji i zużycia i energii	Uczeń: – wymienia głównych producentów najważniejszych surowców energetycznych na świecie – omawia bazę surowców energetycznych w Polsce– omawia czynniki mające wpływ na strukturę produkcji energii elektrycznej na świecie – na podstawie wykresu	Uczeń: – dokonuje analizy zmiany w strukturze zużycia energii na świecie – porównuje produkcję energii w Polsce i na świecie – podaje przykłady różnych źródeł energii na świecie

					charakteryzuje produkcję energii elektrycznej w Polsce	
5.	Bilans energetyczny świata	Uczeń: –wyjaśnia pojęcie <i>bilansenergetyczny</i>	Uczeń: –na podstawie wykresu omawia zmiany bilansu energetycznego świata	Uczeń: na podstawie wykresu omawia prognozy zmian bilansu energetycznego świata	Uczeń: wyjaśnia przyczyny zwiększenia lub zmniejszenia udziału poszczególnych źródeł energii w bilansie energetycznym świata	Uczeń: analizuje przyczyny i skutki rosnącego zapotrzebowania na energię ekлекtyczną na świecie – wskazuje sposoby zapobiegania kryzysowi energetycznemu na świecie oraz przeciwdziałania negatywnym wpływom człowieka na środowisko przyrodnicze
6.	Wady i zalety różnych źródeł energii	Uczeń: –wyjaśnia, czym jest elektrownia – dokonuje podziału na elektrownie konwencjonalne i niekonwencjonalne	Uczeń: – wymienia wady i zalety różnych typów elektrowni – na podstawie mapy omawia rozmieszczenie elektrowni jądrowych w Europie	Uczeń: – dokonuje porównań różnych typów elektrowni, uwzględniając ich wpływ na środowisko przyrodnicze	Uczeń: –omawia rodzaje elektrowni wodnych –analizuje wykorzystanie energii atomowej na świecie – omawia rozwój energetyki jądrowej w Polsce	Uczeń: –wskazuje problemy rozwoju elektrowni jądrowej w Polsce – dokonuje analizy SWOT dotyczącej słabych i mocnych stron energetyki jądrowej oraz szans i zagrożeń rozwijania jej w Polsce
Dział 6. USŁUGI						
1.	Rozwój i zróżnicowanie sektora usług na świecie	Uczeń: –definiuje, czym są usługi – wymienia funkcje usług	Uczeń: –dokonuje podziału usług ze względu na rodzaj zaspokajanych potrzeb	Uczeń: –klasyfikuje usługi, uwzględniając dostępność i specyfikację usług –omawia znaczenie udziału usług w zatrudnieniu w zależności od stopnia rozwoju gospodarczego państwa	Uczeń: –omawia zróżnicowanie usług na świecie, charakteryzuje sektor usług w Polsce	Uczeń: –wyjaśnia znaczenie usług edukacyjnych, finansowych, zdrowotnych oraz handlu w zaspokajaniu potrzeb ludności
2.	Komunikacja na świecie	Uczeń: –definiuje pojęcia: <i>komunikacja, transport, łączność</i> –wyjaśnia, czym jest	Uczeń: –omawia podział komunikacji	Uczeń: –wyjaśnia znaczenie usług komunikacyjnych	Uczeń: –wyjaśnia zróżnicowanie potrzeb komunikacyjnych w zależności od stopnia	Uczeń: – na podstawie mapy omawia zróżnicowanie dostępu do internetu na świecie

		telepraca			rozwoju cywilizacyjnego państwa – wyjaśnia malejące znaczenie poczty we współczesnym świecie	–omawia znaczenie komunikacji dla rozwoju innych sektorów gospodarki
3.	Wady i zalety różnych rodzajów transportu	Uczeń: –wymienia rodzaje transportu – wyjaśnia, czym jest żegluga kabotażowa	Uczeń: –charakteryzuje rodzaje transportu – wymienia uwarunkowania w rozwoju transportu w różnych regionach świata	Uczeń: –wyjaśnia znaczenie rozwoju transportu dla innych dziedzin życia gospodarczego i społecznego	Uczeń: –porównuje rodzaje transportu – omawia zróżnicowanie środków transportu na świecie – charakteryzuje transport w Polsce	Uczeń: –określa wady i zalety różnych rodzajów transportu–na podstawie mapy omawia rozmieszczenie linii kolejowych w Polsce – podaje przykłady wpływu warunków przyrodniczych na możliwości rozwoju danego środka transportu
4.	Turystyka na świecie	Uczeń: –definiuje, czym jest turystyka – wymienia rodzaje turystyki – wyjaśnia pojęcie <i>monokultura turystyczna</i>	Uczeń: –dokonuje podziału turystyki, uwzględniając cel, miejsce i sposób podróżowania	Uczeń: –charakteryzuje czynniki wpływające na rozwój turystyki – wymienia najchętniej odwiedzane kraje na świecie	Uczeń: –omawia wady i zalety monokultury turystycznej – wyjaśnia, czym są walory turystyczne –wskazuje na mapie i omawia wybrane regiony turystyczne świata	Uczeń: –wyjaśnia znaczenie usług turystycznych w rozwoju społeczno-gospodarczym państwa – analizuje wykres dotyczący natężenia ruchu turystycznego na świecie
Dział 7. CZŁOWIEK A ŚRODOWISKO GEOGRAFICZNE						
1.	Relacje człowiek – środowisko. Rozwój zrównoważony	Uczeń: –definiuje pojęcia: <i>środowisko naturalne, geograficzne, antropogeniczne, zdegradowane</i>	Uczeń: – wskazuje miejsce człowieka w systemie przyrodniczym – wyjaśnia pojęcia <i>antroposfera, antropopresja</i>	Uczeń: –analizuje schemat sfery ziemi i ich wzajemne powiązania – wymienia niektóre cele zrównoważonego rozwoju	Uczeń: –podaje przykłady wzajemnych powiązań i zależności pomiędzy elementami środowiska przyrodniczego – wyjaśnia, czym jest zrównoważony rozwój	Uczeń: –charakteryzuje różne postawy wobec relacji człowiek–środowisko (nihilizm, determinizm i pozytywizm geograficzny) i przedstawia trafne argumenty podczas dyskusji
2.	Przyczyny powstawania smogu oraz jego wpływ na życie i działalność człowieka	Uczeń: –podaje średnią temperaturę przy powierzchni Ziemi –omawia znaczenie atmosfery – wyjaśnia, czym są gazy	Uczeń: –wyjaśnia zjawisko efektu cieplarnianego –wymienia źródła gazów cieplarnianych –omawia sposoby powstawania	Uczeń: –objaśnia, czym jest globalne ocieplenie –podaje przyczyny powstawania kwaśnego deszczu i dziury	Uczeń: –określa skutki globalnego ocieplenia –podaje źródła powstawania kwaśnych opadów oraz smogu	Uczeń: –wymienia skutki występowania smogu –podaje przykłady przeciwdziałania nadmiernej emisji

		cieplarniane –definiuje pojęcie <i>smog</i>	smogu	ozonowej – podaje różnice pomiędzy smogiem typu londyńskiego a smogiem fotochemicznym	–wyjaśnia, czym są pyły zawieszzone	zanieczyszczeń do atmosfery – potrafi korzystać z różnych źródeł informacji w celu zdobycia wiedzy na temat stopnia zanieczyszczenia powietrza w najbliższej okolicy
3.	Zmiany w hydrosferze spowodowane budową wielkich inwestycji hydrologicznych	Uczeń: –omawia znaczenie hydrosfery – wyjaśnia zależność człowieka od dostępu do czystej wody	Uczeń: –wymienia korzyści i negatywne skutki płynące z budowy wielkich inwestycji hydrologicznych	Uczeń: –omawia na wybranych przykładach wpływ wielkich inwestycji hydrologicznych na środowisko geograficzne	Uczeń: –korzysta ze zdjęć satelitarnych podczas omawiania skutków budowy wielkich zapór na rzekach – dokonuje porównań, analizy	Uczeń: –bierze udział w dyskusji, podając trafne argumenty dotyczące plusów i minusów wielkich inwestycji hydrologicznych
4.	Wpływ rolnictwa na środowisko przyrodnicze	Uczeń: –definiuje pojęcia: <i>monokultura rolna, plodozmian, eutrofizacja, zabiegi melioracyjne i polder</i>	Uczeń: –omawia zmieniający się wpływ rolnictwa na środowisko przyrodnicze wraz z postępowaniem cywilizacyjnym – określa skutki nadmiernego wypasu zwierząt gospodarskich oraz nadmiernego połowu ryb	Uczeń: –wyjaśnia, czym jest GMO i jaki może mieć wpływ na środowisko geograficzne – na wybranych przykładach określa skutki nadmiernego wylesiania w celach rolniczych	Uczeń: –wyjaśnia wpływ nadmiernego osuszania bagien na środowisko geograficzne – omawia problem pustynnienia	Uczeń: –wyjaśnia konieczność wprowadzania zasad zrównoważonego rozwoju we wszystkich dziedzinach życia, w tym w rolnictwie –wymienia wady i zalety rolnictwa ekologicznego
5.	Wpływ przemysłu na środowisko przyrodnicze	Uczeń: – omawia wpływ przemysłu na emisję zanieczyszczeń do atmosfery oraz wpływ na wody podziemne i powierzchniowe – wyjaśnia, na czym polega rekultywacja terenu	Uczeń: – wyjaśnia proces powstawania leja depresyjnego – podaje przykłady przeprowadzonej rekultywacji terenów pokopalnianych	Uczeń: –wyjaśnia, czym jest zanieczyszczenie cieplne	Uczeń: –omawia różnice pomiędzy kopalnią odkrywkową a głębinową	Uczeń: –wymienia skutki działalności kopalni odkrywkowej i głębinowej
6.	Wpływ usług na środowisko przyrodnicze	Uczeń: –wskazuje negatywny wpływ usług na środowisko przyrodnicze	Uczeń: –wymienia przykłady negatywnego wpływu handlu i turystyki na środowisko przyrodnicze–omawia wpływ transportu na warunki życia ludności i środowisko przyrodnicze	Uczeń: –omawia na wybranych przykładach wpływ różnych form turystyki na środowisko przyrodnicze–wyjaśnia, czym jest zanieczyszczenie	Uczeń: –wyjaśnia zasady turystyki zrównoważonej –definiuje ekoturystykę i agroturystykę – dzieli się swoimi doświadczeniami z podróży	Uczeń: –wskazuje przykłady ograniczania negatywnego wpływu np. turystyki, handlu i transportu na środowisko przyrodnicze – formułuje prawidłowość dotyczącą

				światłem		zależności między poziomem rozwoju gospodarczego regionu a ilością emisji światła w porze nocnej
7.	Zmiany krajobrazu kulturowego wskutek działalności gospodarczej	Uczeń: –definiuje pojęcie <i>krajobrazkulturowy</i> – wymienia typy krajobrazu–wyjaśnia, na czym polega planowanie przestrzenne	Uczeń: –wyjaśnia, na czym polega ochrona krajobrazu kulturowego	Uczeń: –wskazuje przykłady degradacji krajobrazu kulturowego miast i wsi, podaje ich przyczyny–definiuje pojęcie <i>ladprzestrzenny</i>	Uczeń: –wyjaśnia rolę planowania przestrzennego w ochronie krajobrazu kulturowego – wymienia akty prawne, które określają zasady planowania przestrzennego w Polsce na różnych szczeblach –wyjaśnia pojęcie <i>rewaloryzacja</i>	Uczeń: –podaje możliwości własnych działań służących ochronie krajobrazu kulturowego w Polsce –sprawnie posługuje się narzędziami geoinformacyjnymi w celu uzyskania informacji o zagospodarowaniu przestrzennym danego obszaru
8.	Działania na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego	Uczeń: –definiuje, czym jest ochrona środowiska, kompensacja przyrodnicza, obszar zdegradowany	Uczeń: –wymienia akty prawa dotyczące ochrony przyrody oraz jej rewitalizacji – wyjaśnia, czym jest rewitalizacja obszarów zdegradowanych–wyjaśnia, co to jest postawa proekologiczna	Uczeń: –podaje przykłady proekologicznych rozwiązań w działalności gospodarczej człowieka – wymienia organizacje zajmujące się ochroną środowiska przyrodniczego	Uczeń: – omawia formy ochrony przyrody w Polsce i na świecie – wyjaśnia, czym jest Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 oraz Rezerwat Biosfery UNESCO	Uczeń: –posługuje się tekstem źródłowym – aktami prawa– w celu uzyskania informacji
9.	Mój ślad na Ziemi wpływa na stan środowiska przyrodniczego	Uczeń: –podaje przykłady, w jaki sposób każdego dnia można ograniczyć swój negatywny wpływ na środowisko przyrodnicze	Uczeń: –podaje przykłady, w jaki sposób możemy ograniczać energię elektryczną, oszczędzać wodę i produkować mniej odpadów	Uczeń: –wyjaśnia zasady <i>zero waste</i> oraz 5R.	Uczeń: –wyjaśnia, co oznacza ślad węglowy –oblicza swój ślad węglowy i porównuje z innymi uczniami	Uczeń: –omawia swój wpływ na środowisko przyrodnicze – wyjaśnia, na czym polega zasada „Myśl globalnie – działaj lokalnie” –bierze udział w dyskusji, formułując trafne argumenty